III 22769
Cas II/2.1

MASTER

Dan Drosu Şaguna • Mihaela Tofan

Drept financiar şi fiscal european

C·H·BECK

III 22769

Dan Drosu Şaguna Mihaela Tofan

Drept financiar şi fiscal european

272103
UNIVERSITATEA
BIBLIOTECA 5

Editura C.H. Beck
Bucureşti 2010

Cuprins

PARTEA I. DREPT FINANCIAR EUROPEAN 1

Capitolul I. Obiectul de reglementare şi autonomia dreptului financiar european 3

Secţiunea 1. Premisele apariţiei Comunităţilor Europene şi evoluţia acestora ... 3

Secţiunea a 2-a. Uniunea Europeană, cea mai completă formă de integrare comunitară 7

Secţiunea a 3-a. Dreptul financiar şi fiscal european – ramură autonomă de drept 11

Secţiunea a 4-a. Principalele momente în evoluţia reglementărilor financiare europene, în paralel cu evoluţia construcţiei comunitare 15

Capitolul II. Izvoarele dreptului financiar european 20

Secţiunea 1. Izvoarele primare ale dreptului financiar şi fiscal european 21

§1. Tratatul asupra Comunităţii Europene a Cărbunelui şi Oţelului 21

§2. Tratatul instituind Comunitatea Europeană (Tratatul CEE) 22

§3. Tratatul instituind Comunitatea Europeană a Energiei Atomice şi Actul Unic European 25

§4. Tratatul asupra Uniunii Europene (Tratatul UE) 25

§5. Tratatele de aderare pentru statele noi membre ale uniunii 26

§6. Tratatul de la Amsterdam 27

§7. Tratatul de la Nice 27

§8. Tratatul stabilind o Constituţie pentru Europa 28

§9. Tratatul de la Lisabona 30

Secţiunea a 2-a. Izvoarele derivate ale dreptului financiar european 30

§1. Regulamentul – act normativ derivat 31

§2. Directiva – act normativ derivat 32

§3. Decizia – act normativ derivat 36

Secţiunea a 3-a. Izvoarele nescrise ale Dreptului financiar şi fiscal european 37

§1. Principiile Dreptului european 37

§2. Jurisprudenţa în dreptul financiar şi fiscal european 39

§3. Cutuma la nivel european 41

§4. Izvoare specifice dreptului fiscal european 42

Capitolul III. Apariţia şi evoluţia Uniunii Monetare Europene 43

Secţiunea 1. Uniuni monetare istorice în Europa 43

§1. Uniunea monetară austro-ungară 43

§2. Uniunea latină 44

§3. Uniunea monetară scandinavă 46

§4. Uniunea monetară belgo-luxemburgheză 46

§5. Unităţile de cont europene – ECU 47

Secţiunea a 2-a. Sistemul Monetar European 48

§1. Mecanismul „şarpelui monetar" ... 48
§2. Constituirea şi funcţionarea SME ... 50
Secţiunea a 3-a. Prevederi ale Tratatului asupra Uniunii Europene ... 53
§1. Geneza şi elementele de bază ale tratatului ... 53
§2. Uniunea Economică şi Monetară ... 53
§3. Elemente definitorii ale UEM ... 54
3.1. Autoritatea monetară unică ... 54
3.2. Moneda comună ... 55
3.3. Finanţe publice sănătoase ... 55
3.4. Criterii de convergenţă ... 55
Secţiunea a 4-a. Adoptarea Euro drept moneda unică europeană ... 58
§1. Simbolistica EURO ... 59
§2. Funcţiile EURO ... 61
§3. Efectele trecerii la EURO asupra contractelor comerciale în derulare ... 62
§4. Principii aplicabile în perioada de tranziţie ... 63
4.1. Principiul fungibilităţii ... 63
4.2. Principiul "no compulsion no prohibition" ... 64
4.3. Dubla afişare a preţurilor ... 64
4.4. Excepţii de la aplicarea principiilor în perioada de tranziţie ... 64
Secţiunea a 5-a. EURO, moneda unică europeană ... 65
§1. Conceptul şi semnificaţiile monedei EURO ... 65
§2. Avantajele monedei unice ... 67
§3. Riscurile monedei unice europene ... 70
§4. Efectele monedei unice europene asupra economiei mondiale ... 73
4.1. Puterea economică a EURO ... 75
4.2. Stabilitatea EURO ... 76
4.3. Efectele adoptării monedei unice asupra cadrului normativ ... 78
Secţiunea a 6-a. Pactul de stabilitate şi creştere ... 78
Capitolul IV. Sistemul bancar european ... 82
Secţiunea 1. Institutul Monetar European ... 82
§1. Constituirea şi obiectivele IME ... 82
§2. Atribuţiile IME ... 82
§3. Funcţiile IME (consultative, operaţionale şi tehnice) ... 83
§4. Administrarea IME şi finanţarea ... 84
§5. Actele emise de IME şi controlul de legalitate ... 85
§6. Lichidarea IME ... 86
Secţiunea a 2-a. Sistemul european al băncilor centrale ... 86
§1. Rolul Sistemului European al Băncilor Centrale ... 87
§2. Organizarea SEBC ... 88
§3. Principalele atribuţii ale SEBC ... 89
§4. Banca Centrală Europeană ... 89
4.1. Organele de decizie şi responsabilităţile lor ... 92
4.2. Funcţiile monetare şi operaţiunile desfăşurate de BCE ... 96
4.3. Dispoziţii financiare privind SEBC ... 98
4.4. Actele juridice ale BCE ... 99
§5. Băncile Centrale Naţionale ... 100

Secţiunea a 3-a. Politica monetară la nivelul Uniunii Europene 102
§1. Noţiunea de politică monetară 102
§2. Obiectivele politicii monetare europene 103
§3. Banca Centrală Europeană – unic titular al dreptului de a realiza politica monetară unică 106
§4. Operaţiunile de open market 111
§5. Facilităţile permanente 112
§6. Sistemul rezervelor minime obligatorii 113
Capitolul V. Bugetul Uniunii Europene 115
Secţiunea 1. Noţiunea şi importanţa conceptului de buget al UE 115
Secţiunea a 2-a. Principiile bugetare la nivelul bugetului central al UE 118
§1. Principiul unităţii şi al adevărului bugetar 118
§2. Principiul anualităţii 119
§3. Principiul echilibrului 121
§4. Principiul unităţii de cont 122
§5. Principiul universalităţii 122
§6. Principiul specialităţii 123
§7. Principiul bunei gestiuni financiare 124
§8. Principiul transparenţei 125
Secţiunea a 3-a. Procedura bugetară 126
Secţiunea a 4-a. Structura bugetului UE 132
§1. Veniturile bugetului unional 134
§2. Cheltuielile UE 138
2.1. Cheltuieli pentru înfăptuirea politicii agricole 140
2.2. Cheltuieli structurale 141
2.3. Cheltuieli interne 143
2.4. Cheltuielile administrative 143
2.5. Cheltuieli destinate acţiunilor externe 145
Secţiunea a 5-a. Execuţia bugetară 145

PARTEA A II-A. DREPT FISCAL EUROPEAN 151

Capitolul I. Reglementări uniforme privind impozitele şi taxele în Uniunea Europeană 153
Secţiunea 1. Politica fiscală la nivelul Uniunii Europene 153
Secţiunea a 2-a. Armonizarea fiscală şi cooperarea fiscală – piloni ai politicii fiscale comunitare 158
Capitolul II. Cadrul normativ european în domeniul impozitelor şi taxelor 161
Secţiunea 1. Apariţia reglementărilor uniforme europene în domeniul fiscal 161
Secţiunea a 2-a. Clasificarea şi înregistrarea impozitelor şi taxelor conform Sistemului European de Conturi 163
§1. Impozite şi taxe asupra producţiei şi importurilor 163
§2. Impozite curente pe venit şi pe avere 168
§3. Contribuţiile şi alocaţiile sociale 170
§4. Impozite şi taxe asupra capitalului 175

Capitolul III. Principalele taxe şi impozite la nivel european 177
Secţiunea 1. Impozitul pe profit 179
Secţiunea a 2-a. Impozitul pe venit 182
Secţiunea a 3-a. Taxa pe valoare adăugată 185
Secţiunea a 4-a. Impozitul pe avere 200
Secţiunea a 5-a. Taxele de mediu 201
Secţiunea a 6-a. Alte categorii de impozite şi taxe 202
§1. Impozite şi taxe pe activitatea comercială a întreprinderilor 202
§2. Impozite şi taxe asupra succesiunilor şi donaţiilor 202
§3. Impozite pentru deţinerea sau transmiterea dreptului de proprietate imobiliară 203
§4. Accizele 203
§5. Contribuţiile sociale obligatorii 205
Secţiunea a 7-a. Oportunitatea unui impozit unic european 205
Capitolul IV. Organizarea activităţii de control financiar în Uniunea Europeană 211
Secţiunea 1. Conceptul de control financiar în contextul activităţilor desfăşurate de Uniunea Europeană 211
Secţiunea a 2-a. Baza normativă a reglementării activităţilor de control financiar la nivel european 213
Secţiunea a 3-a. Curtea Europeană de Conturi 214
§1. Sarcini şi competenţe 218
§2. Organizare şi funcţionare 222
Secţiunea a 4-a. Atribuţiile altor instituţii europene în domeniul controlului financiar 224
Capitolul V. Evaziunea fiscală 226
Secţiunea 1. Consideraţii generale 226
Secţiunea a 2-a. Noţiunea evaziunii fiscale 229
Secţiunea a 3-a. Cauzele evaziunii fiscale 233
Secţiunea a 4-a. Modalităţile evaziunii fiscale 234
§1. Modalităţi generale ale evaziunii fiscale 234
§2. Evaziunea cu ajutorul conturilor bancare 236
§3. Moduri de evaziune în contabilitate prin intermediul unor conturi 237
Secţiunea a 5-a. Măsurarea fenomenului de evaziune fiscală 239
§1. Dificultatea determinării exacte a mărimii evaziunii fiscale 239
§2. Instrumentele de măsură a evaziunii fiscale 240
2.1. Metodele aproximative 240
2.2. Metoda eşantionului reprezentativ al contribuabililor 241
Secţiunea a 6-a. Mărimea evaziunii fiscale 242
Secţiunea a 7-a. Analiza elementelor constitutive ale infracţiunii de evaziune fiscală 243
§1. Subiectele evaziunii fiscale 243
§2. Obiectul evaziunii fiscale 243
§3. Latura subiectivă a infracţiunii de evaziune fiscală 243
§4. Latura obiectivă a infracţiunii de evaziune fiscală 243

§1. Efectele fenomenului de evaziune fiscală asupra formării veniturilor statului 247
§2. Efectele economice ale fenomenului de evaziune fiscală 249
§3. Efectele sociale ale fenomenului de evaziune fiscală 252
§4. Efectele politice ale fenomenului de evaziune fiscală 254
Secţiunea a 9-a. Combaterea evaziunii fiscale 255
Secţiunea a 10-a. Fenomenul de evaziune fiscală în legislaţia internaţională 256
§1. Măsurarea neconformării fiscale (rezistenţei la impozite) 259
§2. Formele de micşorare a sarcinii fiscale 261
2.1. „Economisirea" de impozite *(tax saving)* 261
2.2. Frauda fiscală *(tax fraud)* 262
2.3. Evaziunea fiscală *(tax avoidance)* 264
§3. Măsuri generale pentru combaterea evaziunii şi fraudei fiscale internaţionale 265
3.1. Criterii de clasificare 265
3.2. Evaziunea *(avoidance)* 266
Secţiunea a 11-a. Măsuri specifice pentru combaterea evaziunii şi fraudei fiscale internaţionale 272
§1. Necesitatea prevederilor speciale 272
§2. Persoanele fizice rezidente (migrarea) 274
§3. Persoanele juridice rezidente 275
3.1. Evitarea rezidenţei 275
3.2. Migrarea şi transferul bunurilor 275
3.3. Transferul de valori 276
3.4. Abuzul de creditul (scutirea) impozitului extern 277
§4. Contribuabilii nerezidenţi 278
4.1. Impozitarea veniturilor provenite din servicii personale independente .. 278
4.2. Impozitarea veniturilor (din investiţii) la sursă 278
4.3. Impozitarea creşterii de capital pe baza determinării proprietăţii reale ... 279
§5. Controlul schimbului (economic) şi autorizarea fiscală 280
Secţiunea a 12-a. Lupta împotriva fraudei fiscale la nivelul UE 280
Secţiunea a 13-a. Evoluţia reglementărilor din România privind evaziunea fiscală 284
Secţiunea a 14-a. Armonizarea legislativă în domeniul fraudei fiscale 286

Bibliografie 290